

ע.ע.

פרוטוקול מס' 60/ג

מישיבת וועדת החינוך והתרבות
שהתקיימה ביום ד', י"ט באב תשי"ד - 18.8.54
(בשעה 8.30)

חברי הוועדה:

נ כ ח ר :

- ח. בוגר - ס"מ היו"ר
- ש. גרדי
- א. כלפון
- ש. כפרית
- ד. צברי
- ד. נצר
- י. ש. רוזנברג

מוזמנים:

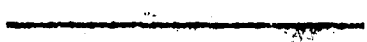
ד"ר אבידור - מנהל משרד החינוך
הגב' סטנר - היועצת המשפטית של משרד החינוך

ח ס ר ו :

- ס. אונא
- ס. ארם
- ז. בן-יעקב
- א. ברמן
- ק. כהנא
- י. סמילנסקי
- ש. פרסיץ
- א. רוזיאל-נאור

דיון על מצב החינוך בארץ.

סדר-היום:

היו"ר ח. בוגר:

פותח את הישיבה.

לאחר ששמענו סקירות על מצב החינוך ב-6 מחוזות, נערוך עתה דיון על נושא זה ונסכם את הצעותינו.

אני מציע לערוך את הדיון לא על כל פרט ופרט, כי אם באופן כללי יותר - על היחס בין משרד החינוך והציבור בארץ. ברור שמשרד החינוך נושא באחריות לחינוך וצריך לתת את הצביון הכללי, אבל כדי להוציא לפועל את הפעולות החינוכיות צריך לשתף את כל החוגים היכולים וצריכים לעזור, את הרשויות המקומיות, המורים וההורים. יש לארגן וועדי חינוך ציבוריים מקומיים, להקים תנועה עממית למען החינוך העברי בארץ.

ר. צברי:

אני מציעה לערוך את הדיון לא באופן כללי, אלא לרכז את נקודות התורפה ולחשוב כיצד אנו יכולים לעזור בפתרון.

אם נעבור על סקירות המפקחים, נוכל לסכם כמה נקודות תורפה הדורשות פתרון.

אחת הבעיות, שכמעט כל המפקחים עמדו עליה, היא בעית מצב הביקורים בבתי הספר, כלומר, קיום חינוך חובה. טענו שאי-אפשר לפקח על מצב הביקורים בבתי הספר, מכיון שאין מספיק קציני ביקור. כמעט כולם הדגישו, שבעצם ישנם שני גורמים היכולים לתרום את תרומתם לבעיה זו: 1. המורים: אם המורה יצליח להיות אישיות מרכזת במקום ויצור קשרים עם ההורים, יוכל למסוך אליו את התלמידים ולהגדיל את ביקורם בבית הספר; 2. ההורים: כבר נאמר, כי ישנם הורים שאינם שולחים את ילדיהם לבי"הם בעונות העבודה הנוערות בהן הם זקוקים לעזרתם. גם בעיה זו קשורה בטורים ובבית הספר. אפשר לארגן את תכנית הלימודים בצורה כזאת שיוכלו לשחרר את הילדים בשעות ובימים שההורים זקוקים לעזרתם. בענין זה צריך להיות זיתוף פעולה בין הכורים וההורים.

קיימת בעיה של חוסר כורים, בעיקר כטיכונים העולים ובפרוורים. בתכניתו של משרד החינוך לקבוע את חלוקת המורים בצורה כזאת, שדוקא המורים הטובים ובעלי הנסיון ייסלחו ליסובי העולים. אינני יודעת איך תבוצע תכנית זו, אולם חוסר בני סמחונתנו לעזור בתגשמתה, ואם קיימת בעיה כספית, אפשר לפנות לעזרת מחלקת הקליטה של הסוכנות.

שמענו כי משרד החינוך פנה לסלסונות הצבא בבקשה לשחרר את המורים המוסמכים לאחר אפונים של שלושה חדשים, על מנת שביתר תקופת סזרותם ילמדו ביסובי עולים. כדאי לבדוק גם את התכנית הזאת ולנסות לבצעה.

מפקחי המחוזות הציעו תכנית נוספת - לחייב את בוגרי הסמינרים לסירות הוראה ביסובי עולים, כפי שרוצים עכשיו לקבוע לגבי הרופאים. אני חושבת, שכדאי לעודד גם את התכנית הזאת, כיון שבסמינרים מקדישים תשומת לב לאופן ההוראה ביסובי עולים.

ע.ע.

כמעט כל המפקחים ציינו את חשיבות הדרכת הטורים וטענו, כי בגלל העופס הרב המוטל על המפקחים הם אינם יכולים למלא את תפקיד ההדרכה. אני חושבת, שאנו צריכים להמליץ על פעולה בשטח זה.

מכיון שהכנסת מספלת עתה בתקציב הפיתוח, ברצוני לציין: כפי שמתכננים את פיתוח כלכלת הטרינה צריך לחשוב גם על פיתוח העם בטרינה - ליכודו, כיזוגו והעלאת הרמה התרבותית שלו. אני מתכוונת להסקעות מיוחדות בשטח החינוך, מלבד הפעולות בגדר תקציב החינוך השוטף. צריכה להיות הסקעה יסודית גם בבנינים וגם בהכשרת מורים. עלינו להוציא את כל האנשים בעלי כשרונות להדרכה ומנהיגות ולהכשירם לתפקיד ההוראה. כפי שקיים עכשיו מבצע הנחלת הלסון, החורג ממסגרת תקציב החינוך, צריך להיות מבצע מיוחד בשטח החינוך בכללו, אשר ימומן מתקציב הפיתוח. עלינו לחשוב על הכשרת 5000 מורים, ואני חושבת שימצאו גם האנשים המתאימים.

אחד הגורמים העיקריים המספיע על טיב הביקורים בבתי הספר הוא הבית, ההורים. אמנם, מסדר החינוך אינו מספיל באופן יסיר בחינוך ההורים עצמם, אולם נדמה לי שהיינו יכולים לפתור גם את הבעיה הזאת אילו היינו שולחים ליסונים אלה מורים טובים וותיקים, אשר היו מסתפים את ההורים בפעולות החינוך, יוצרים נעין פינה תרבותית גם בסביל ההורים. ע"י יצירת טועדון או הפיכת בית הספר למועדון אפשר ליצור ארגון של הורים מסביב לבית הספר, פשוט לסתפם בכל חיי בית-הספר ע"י יצירת פעולות חברתיות מסותפות של הילדים וההורים ולקרבת עי"כ לענייני בית הספר.

מסדר החינוך צריך לחשוב על תכנית לימודים מיוחדת בסביל בתי הספר בטוסבי העולים, על מנת להתאימה לעונות העבודה החקלאית.

כדי להסב"ח את העבודה בבתי הספר, יש צורך לרכז בתי ספר וכתות. זה נוגע גם לציוד, הנהלה, טיפול וכו'. כל כמה שיטעטו בכתות קטנות, תהיה יעילות גדולה יותר בעבודה. כמובן שהטוור הוא במידת האפשר, כי ישנם בתי ספר קטנים במקומות טרוחקים שאי-אפשר לרכזם עם בתי ספר אחרים. לשם ריכוז בתי הספר יש צורך בבנינים מתאימים. בעית הבנינים קיימת לא רק ביסובי העולים, היא קיימת גם בערים; היא קיימת גם בירוסלים, מכיון שעירייתה בתקופת המנדאט לא דאגה להקמת בנינים מתאימים, והיא קיימת גם בתל-אביב שהתלמידים בה לומדים במסמרות. אנו מוכרחים לחפש דרך ולמצוא גורמים לטיפול בבעיה זו. נדמה לי, שגם בתקציב הפיתוח ישנו טעין להקמת בנינים לבתי ספר.

המפקחים המחוזיים עמדו על הצורך בהקמת וועדי חינוך המורכבים מציגי הרטויות המקומיות, אנשי ציבור ומפקחים איזוריים, אשר יספלו בכל בעיות החינוך במקום. זה כמובן מתפקידו של מסדר החינוך, אולם אנו צריכים לעורר את התעניבות הציבור לבעיה זו.

היתה גם הצעה להפוך את בית הספר לבית-חינוך, שהילדים יסארו בו גם לאחר טעות הלימודים, יאכלו, יתרחצו ויקבלו הדרכה בכל טטחי החיים. אני חושבת שזהו רעיון נכון, אולם מסופקני אם הטורים יסכימו לעבוד טעות נוספות ללא תסלום. אני מציעה למסדר החינוך לחשוב על רעיון זה.

ע.ע.

דיברו גם על מצב בתי הספר לנוער עובד וצינינו שהמצב הוא גרוע מאוד, רק $\frac{1}{3}$ מהילדים חייבי החינוך טבקרים בהם, במקומות מסויימים הצמידו לבתי ספר אלה את החינוך המקצועי, והיו כאלה שטענו כי דוקא בגלל הצמדה זו לא ביקרו הילדים בבתי הספר יש לבדוק מדוע לא הצליחה התכנית של שילוב החינוך המקצועי לבתי הספר לנערים עובדים; אולי המקצועות לא החאימו, אולי לא היחה לילדים אפשרות בחירה? אינני מאמינה שהילדים לא ביקרו רק בגלל ההצמדה, כי אני מאמינה שהילדים אוהבים לעבוד, יחכן שאפיר היה להגדיל את הביקור ע"י הפיכת בית הספר למועדון, אני מאמינה שהעיקר געוץ בטורה; אם יהיו טורים טובים, הילדים יבקרו בבתי הספר, כי הם זקוקים לאיטיות טרבות, אשר טפה לב אליהם, מבינה אותם, משמשת להם חסות, יריר ומדריך.

ד"ר טיטון טיפר כי בכל הנגב טבקרים בכחות ח' רק 100 ילדים, כלומר, הילדים עוזבים את בית הספר לפני הגיעם לכתה ח' ואינם מקיימים את חוק חינוך חובה. יתכן שאפטר היה להצליח יותר בדרך של חוות עבודה עם לימוד, חצי יום עבודה וחצי יום לימוד. לפי הסקירות ששמענו מאנשים שביקרו בחוות אלו, הם רואים בהן דרך לעתיד, יתכן שעלינו לחשוב על דרך זו ולהציע למשרד החינוך, יחד עם משרד העבודה ומשרד הבטחון לספל בבעיה זו.

המפקחים העלו עוד גורמים היכולים לעזור לשיפור מצב החינוך, להגדלת ביקור הילדים ושיפור יחסם ייתו לבית הספר. הם ציינו, למשל, את האחיות הציבוריות, אמנם, הן אינן בתחום טיפולנו, אבל יתכן שאנו צריכים לעורר את השומת לב משרד הבריאות לחייב שירות אחיות ציבוריות בישובי העולים, כפי שעומדים לקבוע זאת לגבי רופאים.

קיימת בישובי העולים הרגשה של בדידות, הגורמת ליצירת יחס - אתם ואנחנו; אתם באים, נוחנים משהו והולכים, ולכן גם לא מקבלים זאת ברצון, ולכן אין גם יחס לבית הספר ולמורה, זוהי אמנם בעיה כללית שאינני יודעת אם נוכל לפתור אותה, אולם אנו יכולים לעזור במשהו. כדאי, למשל, לערוך טיולים קבועים של תלמידי הערים והישובים הוותיקים לישובי העולים, זוהי פעולה חינוכית גדולה - פעולה למיזוג גלויות, להרמת מצב הרוח וטטטוש הרגשת הבדידות.

ברצוני להעיר על עוד כמה נקודות, אולם אעשה זאת אחר-כך.

ש. כפריית: אני חייבת לציין, כי הסקירות של המפקחים החינוכיים היו מענינות וחשובות. הם פרטו לפנינו את יריעת החינוך בארץ מתוך ידיעה רבה ומחון הרגשה של התקדמות ובטחון בעתיד טוב יותר. מי ציין יותר הישגים, כמו מפקח מחוז הצפון, ומי ציין יותר קשיים, כמו מפקח מחוז תל-אביב רבתי, שיש בו 65 אלף תלמידים. אינני יודעת אם נוכל לעזור לפתרון כל הקשיים שצינינו לפנינו, אולם מחובתנו להפנות אליהם את השומת לב משרד החינוך.

הדברים שהסתמנו בדברי המתווכחים היו די ברורים, במידה שישנה רינת טוניציפאלית מטודרת, נוצרות האפשרויות להעלות את הרמת החינוכית, אם זה בחיפה, תל-אביב ואני יכולה

לצרף גם את באר-שבע, אותה עיר עוליט שמבחינת דאגתה לחינוך יכולה לשמש דוגמה לערים אחרות. לא כן הכצב בירושלים ובמועצות האיזוריות. מתפקידנו להפנות את מרבית תשומת הלב דוקא לחלקים החלשים, מפני ש שם שוחט בצפון ובעיקר בחיפה בוודאי ימצא את דרכו. גם מר גבריאל במחוז חל-אביב ימצא את דרכו, הן בחיפוש מורים והן בכעית השיכון. עיקר דאגתנו צריכה להיות נחונה לסקומות החלשים - למועצות האיזוריות ולרשויות המקומיות הכלתי מאורגנות, יוזמת משרד החינוך מוכרחה להיות מופנית לשטח זה, והיא צריכה לפעול בכיוונים שונים.

חבר-הכנסת בוגר העיר בראשית הישיבה
הערה נכונה מאוד - הוא דיבר על הצורך בתנועה ציבורית, בהכשרת המורים לקראת יעודם צריך לשים את הדגש גם על חינוך ההורים, על מנת לשתפם בכל פעולות החינוך.

(המשך הישיבה רשמה אב)

לפני כן רשמה ע.ע.

ועדת החינוך והתרבות
18.8.54

א.ב.
(שעה 1000)

ס. כטריט:

בהתייבות העובדת אין משרד החינוך צריך להתערב. שם ישנה פעולת הורים שתסדח. הוא הדין בקיבוצים ובמוסבי עובדים. אולם כאשר אנו מדברים על סקומות בהם מרוכזת מרבית האוכלוסייה - שיכוני עולים וכו' - צריך משרד החינוך ליטול לידינו את היוזמה לגבי הפעלת ההורים והיננו, ולפעול בציונות טובים. אין זה רק ענין של הנחלת הלשון; זהו ענין של חינוך וקשר עם המדע. זהו אחד המפעלים החשובים - והלוואי ויצלח. יזמת משרד החינוך חייבת לפעול בשטחים יסודיים יותר בחינוך הילד.

אסענו כגון שאין מפשדות להבין את חשיבות הסקר בטעמו המספחתי של הילד. וארי כל התנהגותו של הילד מושפעת מטעמו המספחתי והטוציאלי, ואת טעמו זה חייבים להרים. עבודה גדולה ויסודית זאת חייבת להיעשות על-ידי משרד החינוך, בשיתוף עם משרדים אחרים.

ביחד עם משרד הבריאות חייב משרד החינוך לעבוד גם בשטח הפעולה הטובעת. בילד החלש יש לטפל מגיל צעיר, וכבר ראינו התחלה של טיפול כזה אצלנו. אולם, מה עושה משרד החינוך כדי ללכד את כל הגרעינים האלה שכבר ישנם אצלנו, על-מנת לצאת אל דרך-הסלך? אם לא נעשה עבודה יסודית - נימצא מבזבזים את כספנו, והילד יוצא לרחוב.

גם עליית-הנוער איננה גורם מבוטל מבחינת זאת. יש לעליית-הנוער תקציב של טליונים רבים. מהו הקשר הפנימי והעזרה ההדדית בין עליית-הנוער ובין משרד החינוך, אם כי שניהם עוסקים אותו דבר? אני חושבת כי הגיעה השעה שמשרד החינוך יתן את דעתו על תיאום סוג עם כל המשרדים הפועלים בשטח זה - אחרת לא נתקדם בטאוטה. אינני רואה עדיין את אותה התקדמות עליה אסענו מפני שר גבריאל וסר שוחט. עדיין אנו עומדים רק בתחילת הדרך - וזאת לאחר 6 שנות קיומם של בתי-הספר. יזמת משרד החינוך צריכה להסתרע על פני כל השטח.

אי-מפסד לטעון שאין בתי-ספר במדינה. ישנם בנינים רבים המספחים כבתי-ספר במוסבי העולים. אולם, טי קובע את טיב הבנינים ואת התקציב לצידוד וכדומה? הבנינים בלבד אינם עדיין הכל. עלינו לדעת שהטיביות ההכרחי אינו חייב להינתן תמיד על חשבון הסוכנות היהודית. צריך לטפל לא רק בהקמת בנין בית-הספר. יש ליתן את הדעת גם על מקום הבנין, באיזו פינה של הסוכונה הוא ימצא, שיהיה סטביבו די דשא וכו'. האם בכל אלה קובע כעת משרד החינוך או לא? דברים אלה נעשים עתה על-ידי טישור אחר, סבלי להתחשב בייעוד שאותו מוסד חייב למלא.

חברת הכנסת רחל צברי הרחיבה את הדיבור על הכשרת הנוער. אנו יודעים שיזמה תכנית להקמת שני מרכזי הכשרה - האחד בנהלל והשני בבאר-שבע. משרד החינוך רואה לפניו את בעיית חינוך הטורים. אולם לדעתי אין לנו זמן רב ביותר לכך. ואני שואלת: מה עושה משרד החינוך על-מנת להתאים את חינוך הטורים בטטיברים האלה לקראת קליטת העליה, לקראת הכרת נפשו של הילד, הכרת העדות השונות הקיימות בתוכנו, וכו'? חייבים אנו לתת לטורים אלה הכשרה יסודית הרבה יותר בהכרת נפשו של הילד - כי זהו בעצם עיקר החינוך. התקציב לא יגדל בהרבה אם יהיה תיאום בענין זה. יש להוציא את האחות הציונית מבתי-הספר הגדולים בתל-אביב, או חיפה, ולהעביר אותה לבאר-שבע - בה זקוקים לה הרבה יותר. כבר עתה הגיע משרד החינוך למסקנה שאולפן קצר לטורים אינו מספיק - וחיטל את האולפנים שהיו קיימים. משרד החינוך טבין כבר שלא די בלימוד קצר ושטחי לטורים. אולם יש צורך להכין את הטורים עוד יותר להכרת נפשו של הילד ולטיזוג עם ההורים.

בכנס המפורסם של הנוער העיר טר בן-גוריון הערה אחת שהלהיבה את התלמידים ופגעה בטורים: הוא אמר: הטורה איננו מטלג את תפקידו בחינוך הנער לקראת טיזוג הגלויות. יש צורך לחנך את הנוער ברוח החיים המתחדשים כעת בארצנו, ולא להיות תלמיט מהטציאות.

א.ב.

ועדת החינוך והתרבות
18.8.54

ז. כפריית:

אותה בדידות, עליה דברה חברת הכנסת צברי,
אמנם קיימת למעשה. אם כי לא נכון יהיה
לראות בכל מעשה יום-יומי שלום הפליה - אולם אי-אפשר גם להכחיש שקיימת
הפליה טורייסט. אמנם המפקחים בבתי-הספר הגחלים בערים טענו שבבית-
הספר לזכרים ילדים מכל העדות והשכבות, ואין הפליה. אולם מהו הדין
בבתי-ספר במקומות אחרים, בישובי העולים וכו'? לדעתי צריכה להיעשות
בבתי-הספר התיכוניים פעולה רצינית לטיזוג הגלויים.

בענין ארומת פעולת הקייטנות השנה מתוך
המנדגות: - טר מיוחס עשה השנה עבודה רבה בשטח זה. אולם משרד החינוך
חייב לתת את דעתו לא רק על הקייטנות לשם טיזוג הגלויים, עליו להפגיש
במסגן שיטתי וקבוע את הנוער הלומד בבתי-ספר תיכוניים עם מושבי העולים.
אני רואה את המוסנס של התערות בלימוד העברית על-ידי עולים חדשים
במסצעות מתנדבים. יש לזה ערך חינוכי עצום. אין דבר זה נסדר בכסף.

רציתי לטעון מהו חלקו של משרד החינוך
בחרות הגדנ"ע. אני יודעת שיסוד החינוך אינו מהווה שם גורם כספי.
אולם לא תמיד הכסף הוא הקל"ב - בייחוד בעניני חינוך. לרוב תלוי
הדבר בהדמ, הייתי מציעה שנבקר בחוות הללו: בחולדה, בעין-זיתים וכו',
האם שמתמך משרד החינוך בעצה כלשהי בענין זה? לדעתי חייב משרד החינוך
להתערב בכל מקום בו מדובר על חינוך - אפילו בחינוך החקלאי, לפרות
שזהו ענינו של משרד החקלאות.

משרד הבריאות מארגן תחנות ניידות לטיפול
באנשים במולבי עולים. לדעתי צריך משרד החינוך להצטרף לפעולה זאת,
על-מנת לעמוד על נפש האנשים במקומות אלו. עליו לדעת את תוצאות הבדיקות,
טבחינה חינוכית טוב הדבר. יש לנצל את המחקר שעורך משרד הבריאות,
להיעזר בו וללמוד את הבעיה ביטודיות - כי אחרת לא נוכל להתקדם.

ד. נצרי:

אני מודה שאני נבוכה בטקצת מפיתוח נושא
זה, וזאת בגלל טיבה אמת: הפרטק בין דיבור
למעשה. קשה מאוד גם לייצץ וגם לבצע פעולות בשטח זה של חינוך.

לדעתי לא היתה משימה דומה לשלנו באוטות
אחרות. ואם כי ישנו רבים מאתנו הפשוטים את תקופתנו לתקופת יציאת מצרים
הרי לא תמיד שווים הדברים באמת. יש טוענים שאנו דור המדבר - וניבנה
רק בדור העתיד. אולם אין הדבר כן. גם דור המדבר בזמננו חייב למלא
תפקיד חשוב במשימה העומדת לפנינו. אחרי הבעיות הכלכליות והבטחוניות
במדינתן עומדת המדינה - הרי שטח זה של החינוך הוא חשוב ביותר כרגע,
והשמלה היא: האם הכלים והאמצעים שאנו מסתמשים בהם הם מלה בהם נוכל
להתקדם? לכל האנשים שהופיעו כאן היתה זו באמה לראות שרוב העובדים
במשרד החינוך עושים את עבודתם מעורק ליבם, והם מסודים לתפקידם ביותר.
הייתי מבקשת, ואני מושבת שבשם כל הוועדה, להביא לתשומת לב משרד
החינוך את הערכתנו זו. עובדים מלה רואים את תפקידם כשליחות ציבורית,
ולא כמקום עבודה רגיל שאדם חייב לשבת בו עד תום שעות העבודה, ובסוף
החודש הוא מקבל את כספו והולך הביתה.

אדם נחרד לפעמים מנוהל תפקידו של אדם
אחד בענין זה ששמו חינוך. אותה פעולה, באותם תנאים ובאותם אמצעים,
יש לה תוצאות אחרות לגמרי כשעושה אותה אדם אחד או כשעושה אותה אדם
שני, ואין זאת שאלה של כסף או תנאים. ואין כמורה לדוגמה בענין זה.
משרד החינוך חייב למצוא את הדרך להביא לציבור את הישגיו שנת חינוך
ממלכתי אמת. אני שטחה לציין שבחינוך ממלכתי אני רואה את הדרך הנכונה
ליצירת הדבריה אותם אנו רוצים ליצור.

ד. נצח:

עלינו לעשות כל מה שביכולתנו כדי להרים את
ייעודו של הסדר. מר סימון אמר שישוב
סקופות בהם ישנם מורים בלתי-סוטסכיים העושים פעולה בפלגה, כי הם מחנכים
בנוסף עליון. הסדר בכפר, ביחד עם החובש ועוד אדם או שניים, הם הסהורים
מה הגינטליגנציה של הכפר, ועליהם סומכים כל המנשים. נצריך שמנשים אלה
ידעו את אשר עליהם לעשות. עלינו לתבוע משרד החינוך להעלות את החזון
של החינוך. מורה הסטלא בנאטנות אחר שעות העבודה עדיין איננו מורה טוב.
צריך להיות לפניו חזון - וזה אחד מתפקידיו של משרד החינוך.

יש להצביע על מספר דברים הטעונים עוד תיקון
על-ידי משרד החינוך. אחד מהדברים האלה הוא: בית-הספר בכפר. אינני רואה
כל עוול בעבודה שבית-הספר אינו יכול לעבוד במסך תקופה מסוימת כי
הילדים עטופים בעזרה להורים בכפר. עלינו להתאים את בית-הספר לחיי הכפר
ולעבודתו. עלינו לחשוב על עיבוד תכנית מיוחדת לבית-הספר בכפר, בכל
הנוגע לחדשי הלימוד וכדומה. הרי נבטחנו היא שבית-הספר יעזור להורים
ולמלכדים בכפר, ולא שיוצא אותם מחיי הכפר. לא רק שלט נצליח להוציא
את הילד מדרכיו - אלא גם ההורים לא יחזיקו מעמד. את בית-הספר בכפר
הוא טוב - רואה כל הכפר את הסדינה כטובה. אם יש לכפר טענות נגד
הסדינה - הוא גם בטענות נגד בית-הספר. בית-הספר בכפר צריך להיות סוסד
המערך הזה ויצירה, ודבר זה מחייב אותנו ליחד שיתוף עם האיבור, ודבר
זה קשה כקריעת ים-סוף. בענין זה אנו מפגרים בכל השטחים. זאת, קשה
מדי לשתף פעולה עם האט במושב-העולים, האם הבורה והאנאלפביתית. העובדת
הסוציאלית עושה לעצמה חשבון שבסוף להתווכח שעות עם ימותה גם - ולעמים
קרובות ללא תוצאות - מוטב להשקיע את הזמן בעבודה פרודוקטיבית יותר
בתוך כתלי בית-הספר. החשבון הוא אמנם חשבון - אולם עלינו לדעת שההשקעה
הזאת בכל האט היא כדאית בסופו של דבר. יש לשכנע אותה שכל מה שנעשה
בבית-הספר - נעשה בסופו של דבר למענה.

אשר לענין הפעלת ההורים: - לצערי בחלשה
פעולה זאת בממד סגור הקמת הסדינה, כשם שנחלשו בתקופה זאת פעולות
ציבוריות רבות אחרות. לדבר זה ישנן סיבות רבות ושונות. בחוק חינוך
ממלכתי אמיד נתנו סטטוס מסויים להורים - אולם אין אנו מפעילים אותו.
אני חושבת שזוהי אחת השגיאות שעשינו בשטח זה, שהוצאנו את ההורים
מתמונת הנעשה. עלינו לנהל פעולה בין ההורים וועדי-ההורים - כי אחת
לא נתקדם. רוב האספות של ילדי בתי-הספר העממיים הן אספות צעירות,
וטוב לשתף אותן בפעולת החינוך ולשכנע אותן.

כולנו מתלבטים בענין הגשמת חוק חינוך
חובה. אולם ריבוי בתי-ספר עדיין אינו פותר את הבעיה. הבעיה היא:
משיכת ילדים לבית-הספר ומניעת עזיבתם אותו. דבר זה לא ייעשה על-ידי
פעולת שלילה, קציני סבחן ושופטים. דבר זה צריך להיעשות על-ידי חינוך
משלים, מחוץ לכתלי בית-הספר. אינני חושבת שמשרד החינוך ימצא תקציב
גם לבתי-ספר וגם לחינוך משלים. זאת צריך לעשות האיבור וההורים. והקריאה
הזאת לציבור ולגופים הציבוריים השונים עדיין לא נשמעה מצלנו. לשכת
הנוער צריכה להיות הגוף היוזם, המערך, המייצע והעוזר. בזה אני רואה
את הבעיה העיקרית.

שלושת הנקודות העיקריות, אפוא, בחינוך
הנוער מצלנו הן: הסדרה, ועד ההורים והגופים הציבוריים בחינוך משלים.
בלי התרופה הגדולה הזאת לא נקיים את החינוך המשלים. האיבור מצלנו הנו
אזיש - ומפשר לעורר אותו. אולם דבר זה לוקח זמן.

מה שנוגע לבתי-הספר לנוער העובד: - ישנו
משרד החינוך הלא-רוח שיש לחדש בשטח זה, כי הפעולה שבצעתה עד עכשיו
איננה טובה. וזהו אחד הכשלונות של משרד החינוך. במסך שתי עשרות שנים
שאני עוסקת בחינוך, הקדשתי זמן רב מאוד לבעיה זאת של בתי-הספר לנוער
העובד. אותם נערים שהיו תלמידים בבתי-הספר לנוער העובד, מכיוון שהיו
צריכים לצאת בשעות היום לעבודה ולעזור להוריהם ולכן היו צריכים ללמוד
בערב - אותם נערים אנו פוגשים היום בכל מקום נכבד במדינה: בצבא ובכל
מקומות העבודה האחרים. ולא במקרה הכנסנו דבר זה לחוק חינוך חובה.
אולם, מה עשה משרד החינוך בענין זה? הוא הפך זאת למועדון ולא לבית-ספר.

א.ב.

ד. נצר:

עלינו להחליט כי כל נער ונערה שלא גמרו בית-ספר עסטי והלכו לעבוד - בית-ספר-הערב צריך להיות בשלם בית-ספר ולא סועדון. אני יודעת עובדות בתל-אביב, נתניה וחדרה, שמעבידים דורשים תעודות מיניטליות משוליות - ונערים אינם יכולים להתקבל למקומות עבודה פנויים מחוטר תעודות אלו. משרד החינוך חייב לתת את דעתו על כך.

בשנה השביעית לסמינת ישראל יש לנו נוער טוב שבטידה וייקרא - אם כי אני מקווה שלא ייקרא - ידע להיענות ולעסוד על שלו. מולם עכשיו הוא טוען: אין לי משיכה! עלינו לתת לפניו את המשיכה. עדיין לא טצאנו את הדרך לשם הייעוד הציבורי. יש להניע את הציבור טביב משרד החינוך בטטחים שונים של חינוך הנוער, ולהקים תנועה ציבורית גדולה בכיוון זה.

הינ'ר מ. בוגר:
ברצוני לסכם את ההערות שהושטעו כאן היום. מה חטר לנו בחינוך? חטרה לנו תנועה ציבורית טביב החינוך. וכאן יש שלוש נקודות: א) מה יכול משרד החינוך לעשות? ישנו משרד לחינוך, ועליו לדאוג לשכלול העבודה המרכזית. ב) ישנה מטטלה הרוצה לעזור - וצריך לנצל עובדה זאת. ג) ישנם שני חוגים: הטורים והציבור - ועליהם לפעול הרבה טמד.

אשר לטורים: - הם טמאונבים - ונדטה לי שבצדק - שאין טטמפים אותם בתחיקה של החינוך. הם מקבלים פקודות. יש לנו 12 מלף טורים טאורגנים, וארגונם הפך לארגון מקצועי: לשטוד על כך שלא יגעו בטורה טכחנה מקצועית. אמנם, אני יודע שבאיגי הטורים יושבים בוועד ההורים. מולם הם טוענים שהם, בתור הטתדרות טורים, אינם מטותפים בכל האפראט של יצירת התחיקה וההוצאה לפועל, כשם שהטועלים ב"טולל-בונה", לפשל, אינם מטותפים בכל פעולות ההנהלה - וגם הם טמאונבים. הטורים הגלה לא יקבלו פקודות ויוציאו לפועל כפי שהיינו רוצים שיעשו. אינני טאשים בכך את משרד החינוך - כי לא כל הטורים כבר טוכנים לכך. עלינו ליצור קודם כל טרכז שיהיה טכוון - כי אחרת לא יהיה חינוך מטלכתי. ישנה נחיצות בריכוז - מולם ישנה גם נחיצות בשיתוף הטתדרות הטורים בפעולה זאת טכחנה רוחנית וארגונית. ועל משרד החינוך לכיוון את פעולתו לקרטה זה.

מה שנוגע לציבור: - ההורים - ולג רק ההורים - צריכים להתעניין בשאלה מטרעת זו. הציבור טרביש שיטנה מטטלה החייבת לפועל, ופועלת. מדוע חייב, אפוא, הציבור להיכנס לעובי הקורה? זוהי הרדטה של הטאטף הציבורי - וצריך לעורר אותו. וטל יעשה זאת? - ועד החינוך. עלינו לקחת על עצמנו את התענינות הציבור בשאלת החינוך. ישנו מקומות טבהם לא יקשה דבר זה, בטקורות בהם ישנו ציבור טאורגן. מולם בבתי-ספר אחרים אין איש מטפל. מי ייצור שם את הקשר שצריך ליצור? הציבור חייב להתעניין בבעיה. עכשיו, בימי פגרת הכנסת, עלינו לקחת על עצמנו לארגן מטטבינו טאות אנשים שיתנדבו להרים את התנועה הציבורית אשר תיצור את ועדי החינוך, כפי שהדבר קיים באנגליה שם הם הנושאים את מול בתי-הספר. מולם לכך עלינו לקבל מטיכה מוטרתית טאת משרד החינוך.

לפני טיום הישיבה ברצוני לקבוע את טדר- היום לישיבות הבאות:

ביום ג' הבא, בשעה 1100, תדון הוועדה בשכר הליטוד בבתי-הספר הגבוהים, ויש להזמין לשם כך את נציגי הטטודנטים. כן מטשיך הוועדה בוויכוח על הדו"ח של טפקחי הטחוזות.

ביום ד', בשעה 0800, נברר מפשרות של ביקור בחוות הגדנ'ע בחולדה. הביקור יטתיים עד שעה 1100. במידה ויתברר שביקור זה לא יוכל לצאת לפועל ביום ד' הבא - נקיים ישיבה בלעה 0830 בה תדון: 1) בשאלות ותשובות; 2) המטך הוויכוח.

(הישיבה נועלה בשעה 1100).